

КОНЦЕПЦІЯ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИПАДКИ
ПОРУШЕННЯ БЕЗПЕКИ У СУДАХ

Ініціатива «Модельні суди»

Березень 2021

◀ ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

ПРАВО-JUSTICE

ЗМІСТ

I. ВСТУП	3
II. ПЕРЕДІСТОРІЯ	4
III. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИПАДКИ ПОРУШЕННЯ БЕЗПЕКИ	5
IV. ОПИС	7
1. Загальні правила побудови системи повідомлення про випадки порушення безпеки у судах	7
2. Ресурси	8
3. Запропоновані кроки для впровадження	9
Додаток 1 - Рекомендації щодо розробки СТАНДАРТНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ПРОЦЕДУР (СОП)	10
Додаток 2 – ШАБЛОН ЗВІТУ	14

I. ВСТУП

Після проведення експертами Проєкту ЄС «Право-Justice» оцінки безпекових потреб у судах стало очевидно, що необхідно створити систему повідомлення про інциденти (в подальшому використовується термін «система повідомлення про випадки порушення безпеки»). Служба судової охорони та Державна судова адміністрація загалом визнають необхідність вдосконалення безпеки у судах та вітають надання Проєктом ЄС «Право-Justice» експертної допомоги у впровадженні системи повідомлення про випадки порушення безпеки як важливого елемента підвищення рівня безпеки у судах.

Як і тренінги, спрямовані на підвищення обізнаності працівників суду з механізмами реагування на потенційні або реальні загрози, система повідомлення про випадки порушення безпеки у судах – надзвичайно важливий інструмент забезпечення безпеки судів. Завдяки такій системі гарантується реєстрація та належний облік статистичної інформації щодо проблем у сфері безпеки за звітний період. Це змусить роботодавця слідкувати за проблемами у сфері безпеки, забезпечувати належне реагування на будь-які прояви порушень, а також, використовуючи статистичні дані, вживати додаткові спеціальні заходи забезпечення безпеки працівників суду.

Далі наведений перелік заходів, спрямованих на забезпечення належного функціонування системи повідомлення про порушення безпеки у судах, включаючи ухвалення адміністративних рішень Державною судовою адміністрацією (далі – ДСА) та/або Службою судової охорони (далі – ССО).

II. ПЕРЕДІСТОРІЯ

У січні 2020 року, за результатами низки зустрічей із ДСА та ССО, міжнародні експерти Проєкту ЄС «Право-Justice» виявили необхідність розробити концепцію з впровадження в українських судах системи повідомлення про випадки порушення безпеки, яку б використовували працівники суду.

Актуальність цього питання підтвердилася за результатами опитування працівників судової системи щодо стану безпеки в їх судах, яке експерти Проєкту ЄС «Право-Justice» провели у березні-квітні 2020 року. Багато респондентів відзначило, що окремі порушення безпеки в судах ніяк не реєструються, через що не вживається жодних заходів щодо цього. Таким чином, дані щодо тенденцій та закономірностей порушень безпеки у судах, які лягають в основу напрацювання стратегій посилення безпеки у конкретному суді некоректні та не відображають реального стану безпеки у відповідному суді.

Під час зустрічі експертів Проєкту ЄС «Право-Justice» з ССО в жовтні 2020 року стало відомо, що ССО працює над власною незалежною інформаційно-аналітичною системою, яка включатиме як систему повідомлення про порушення безпеки у судах, так і іншу інформацію про оперативну діяльність ССО.

У той же час, представники ССО відзначили важливість розробки системи повідомлення про випадки порушення безпеки у судах, яку в подальшому необхідно інтегрувати в загальну інтерактивно-інформаційну систему Державної судової адміністрації та повідомили про те, що необхідний комплекс стандартних операційних процедур для забезпечення належного функціонування такої системи на практиці.

III. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИПАДКИ ПОРУШЕННЯ БЕЗПЕКИ

Кожній організації потрібні механізми повідомлення про випадки порушення безпеки, щоб, з одного боку, забезпечувати безпеку на виробництві та вживати превентивні заходи, які унеможливають будь-які потенційні прояви загроз, а, з іншого боку, проявляти турботу про своїх працівників та гарантувати їм належні, безпечні і здорові умови праці.

Суди – це особливе середовище роботи, де суддям та працівникам апарату суду потрібні гідні умови праці, в яких немає місця нетерпимості, залякування, приниження чи будь-якого іншого незаконного впливу. Це – одні з гарантій незалежності судової гілки влади.

Оскільки порушення безпеки – це зазвичай делікатні питання, в яких потенційно може поєднуватися службова/конфіденційна інформація, приватності, репутація особи, приватна власність; так само це може стосуватися фізичної недоторканості й незалежності правосуддя. У працівників суду повинна бути можливість надавати інформацію щодо проблем у сфері безпеки у спосіб, за якого гарантуватиметься дотримання максимальних стандартів анонімності та конфіденційності відповідної інформації.

Система повідомлення про випадки порушення безпеки, окрім іншого, також ефективний інструмент підзвітності органів, що відповідають за безпеку в судах, оскільки інформація про можливі загрози та заходи реагування, вжиті у результаті опрацювання повідомлення про порушення безпеки, автоматично зберігаються в автоматизованій базі даних, де в подальшому її можна буде відслідкувати у ретроспективі.

З огляду на це, система є чудовим джерелом інформації для оцінки тенденцій розвитку загроз безпеки в судах та вжиття обґрунтованих превентивних заходів, спрямованих на унеможливлення подібних інцидентів у майбутньому.

Для ССО як органу, що забезпечує безпеку судової системи, через систему повідомлення про випадки порушення безпеки у судах встановлюється безпосередній контакт з їх клієнтами – суддями та працівниками апарату суду. Розробка ССО власної інформаційної системи як надавача послуг безпеки має відбуватися з урахуванням пропозицій, покладених в основу цієї концепції.

IV. ОПИС

1. Загальні правила побудови системи повідомлення про випадки порушення безпеки у судах

1.1. Система повідомлення про випадки порушення безпеки у судах є не стільки інструментом безпосереднього реагування на надзвичайні ситуації, скільки інструментом збору, накопичення та обробки оперативної інформації з метою напрацювання плану обґрунтованого реагування на реальні та/або потенційні надзвичайні ситуації в майбутньому. Це означає, що у разі настання надзвичайної ситуації її необхідно вирішувати за допомогою інших інструментів екстреного реагування, таких як: пряме повідомлення ССО, поліції, безпосередньому начальнику/керівництву тощо. Звичайно, повідомлення про надзвичайну ситуацію в подальшому має потрапити до бази даних, на якій створена ця система, однак, як вже зазначалося, це в жодному разі означає автоматичне реагування уповноважених органів, оскільки їх діям має передувати детальне вивчення, обробка, аналіз наявних даних та тактичне і стратегічне прогнозування подальшого розвитку відповідних подій.

1.2. Система повідомлення про порушення безпеки у судах забезпечує спрощене інформування про відповідні випадки через інтерактивну систему, яка легка та зрозуміла для її користувачів – суддів та працівників апарату суду. У результаті створюється комфортний механізм звітування, який можна використовувати не тільки для повідомлення уповноважених органів про сам факт порушення чи надзвичайної ситуації, що, безперечно, є його основною метою, а також і для статистичних цілей. Цей механізм також можна застосовувати для службових перевірок в судовій системі та для досудового розслідування потенційного кримінального правопорушення.

1.3. За належне функціонування цієї системи на базовому рівні має відповідати голова суду або керівник апарату, а за координацію цього процесу на рівні області – відповідальна особа, уповноважена Державною судовою адміністрацією. Важливо чітко визначити ролі уповноважених посадових осіб, оскільки вони зобов'язані зазначити про цей механізм у своїх стратегічних та політичних документах, а потім сприяти його реалізації, висвітлювати інформацію на веб-порталах судової влади, навчати працівників суду основам його використання тощо.

1.4. Інша складова – це **інтеграція системи повідомлення про порушення безпеки у судах в інформаційно-аналітичну систему ССО**, а також гарантування того, що уповноважені на забезпечення безпеки суду органи, зокрема і ССО, вживатимуть заходи реагування. Відсутність взаємозв'язку між зазначеними системами позначиться на ефективності функціонування ССО щодо безпеки суддів та працівників апарату суду. Якщо обидві системи розвиватимуться окремо, вони врешті-решт будуть «розмовляти різними мовами». Ось чому експерти Проєкту ЄС «Право-Justice» вважають: необхідно вибудувати один **міст між двома системами управління безпековими даними**, у ролі якого може виступити система повідомлення про порушення безпеки у судах. Тому всім безпосереднім учасникам та зацікавленим сторонам процесу забезпечення безпеки у судах важливо вибудовувати взаємовідносини за принципом «клієнт/надавач послуг».

2. Ресурси

2.1. **ІТ-система** – комплекс програмно-технічних рішень та заходів, які забезпечуватимуть створення та повноцінне функціонування системи повідомлення про випадки порушення безпеки у судах на практиці.

2.2. **Створення умов для реального використання** системи повідомлення про випадки порушення безпеки на різних рівнях усередині суду, у тому числі шляхом забезпечення комфортного доступу якнайбільшого кола зацікавлених осіб з числа суддів та працівників апарату суду до неї.

2.3. Сприяння **утворенню в структурі ССО функціонального підрозділу** та визначення відповідальних посадових осіб, уповноважених на прийняття, обробку, облік та аналіз інформації, що надходитиме через систему повідомлення про випадки порушення безпеки у судах.

3. Запропоновані кроки для впровадження

3.1. Розробити **нормативно-правовий акт**, яким передбачити запровадження системи повідомлення про випадки порушення безпеки у судах, на його виконання затвердити **типову посадову інструкцію** з використання цієї системи у повсякденній діяльності та забезпечити ознайомлення з відповідними документами **усіх працівників судів**.

На стратегічному рівні судова система в цілому повинна відповідати за належне функціонування системи повідомлення про випадки порушення безпеки у судах, оскільки якщо на будь-якому з рівнів виникає проблема (відсутність довіри суддів та працівників апарату та неповідомлення про певні випадки, відсутність реакції на повідомлення від ССО або недостатність фінансування через ДСА), ефективність роботи такої системи буде зведена нанівець.

Водночас, найкращим рішенням було б визначити адміністратором системи на місцях з терміналами в кожному офісі (локації), тієї ж посадової особи, яка наразі відповідає за належне функціонування автоматизованої системи документообігу конкретного суду.

3.2. Визначити рівень, на якому буде здійснюватися **постійний моніторинг ефективності** використання системи на практиці. Скоріш за все, краще обрати регіональний (обласний) рівень, однак це залежить від регіональної інфраструктури, наявності достатніх ресурсів та спроможності територіальних управлінь ССО.

3.3. Для **первинної оцінки безпекових потреб** судової системи у розрізі завдань, поставлених перед системою повідомлення про випадки порушення безпеки у судах та з метою інтеграції цього механізму у загальну судову інформаційну систему, а також заради виявлення сумісності цієї системи з операційним механізмом реагування та наявними ресурсами ССО, **необхідно презентувати дану концепцію ДСА, ССО та модельним судам**.

3.4. Забезпечити розробку та впровадження **стандартних операційних процедур (інструкцій) щодо використання системи** повідомлення про випадки порушення безпеки у судах, здійснити адаптацію цієї системи до вже існуючої інформаційно-аналітичної інфраструктури ДСА і ССО, а також провести **навчання персоналу**: як користувачів (суддів та працівників апарату суду), так і співробітників ССО, що будуть уповноважені на роботу з відповідною інформацією.

Додаток 1 - Рекомендації щодо розробки СТАНДАРТНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ПРОЦЕДУР (СОП)

СИСТЕМА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИПАДКИ ПОРУШЕННЯ БЕЗПЕКИ У СУДАХ ДЛЯ СУДДІВ І ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ

1. СТРАТЕГІЯ

1.1. Процедури повідомлення про випадки порушення безпеки у судах зумовлені тим, що необхідно побудувати ефективний **механізм обґрунтованого реагування на** реальні випадки або потенційні загрози **порушення безпеки суддів та/або працівників апарату суду.**

1.2. Належне та вчасне повідомлення про випадки порушення безпеки у судах відіграє важливу роль, оскільки сприяє покращенню обізнаності уповноважених органів про фактичні проблеми у сфері безпеки в судах.

1.3. Ефективна система повідомлення про випадки порушення безпеки у судах сприяє збору надійних та актуальних даних про слабкі місця в системі забезпечення безпеки судів та **гарантує:**

- оперативне поширення інформації серед уповноважених сторін;
- скоординовану та обґрунтовану реакцію;
- доступ до широкого кола експертних знань щодо належного та ефективного реагування на такі випадки;
- спроможність органів публічної влади здійснювати контроль та аналізувати дії керівників безпекової інфраструктури на місцях та виступати як професійний регулятор на регіональному та національному рівнях;
- аналіз та систематизація інформації про актуальні загрози;
- оцінку ефективності функціонування уповноважених органів публічної влади щодо забезпечення безпеки у судах;
- удосконалення чинних нормативних рекомендацій, розроблених процедур реагування та вже запроваджених технологічних заходів.

2. МЕТА

2.1. СОПи встановлюють нормативні процедури, які в обов'язковому порядку застосовують судді та працівники апарату суду, якщо вони встановлюють факт порушення безпеки у судах або за наявності підстав вважати, що є загроза такого порушення.

2.2. З одного боку, система повідомлення про випадки порушення безпеки у судах – інструмент прямого інформування та обліку повідомлень про випадки порушення безпеки, що стосуються суддів та працівників апарату суду, а, з іншого боку, є інструментом забезпечення підзвітності та обліку заходів реагування, вжитих органами, що відповідають за гарантування безпеки в суді.

3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

3.1. Ці СОПи розповсюджуються на всіх посадових осіб, що працюють в українських судах, за винятком Служби судової охорони, яка є надавачем послуг безпеки, тобто основним суб'єктом реагування на потенційні та/або реальні випадки порушення безпеки у судах.

3.2. Повідомлення про поточні випадки порушення безпеки, що вимагають негайного реагування з боку уповноважених посадових осіб, мають здійснюватися за попередньо узгодженими на рівні суду каналами зв'язку (стаціонарний телефон, мобільний телефон, програма для смартфона, у тч. через керівництво ССО або безпосереднього начальника). У той же час, інформація про такі випадки повинна якомога швидше відобразитися в системі повідомлення про випадки порушення безпеки у судах задля гарантування підзвітності органів, уповноважених на забезпечення безпеки у судах, а також оцінки ефективності вжитих заходів реагування.

4. ОБОВ'ЯЗКИ

4.1. Суддя або працівник апарату суду зобов'язаний:

- у разі фіксування факту порушення безпеки, що потребує негайного реагування, невідкладно використати попередньо узгоджені оперативні канали зв'язку, що, у свою чергу, має забезпечити швидку реакцію уповноважених органів безпеки;

- про такий випадок слід якнайшвидше повідомити через систему повідомлення про випадки порушення безпеки у судах;

- якщо порушення не вимагає негайних дій, необхідно невідкладно заповнити інформацію про таке порушення в системі повідомлення про випадки порушення безпеки у судах.

4.2. Засоби оперативного повідомлення про випадки порушення безпеки у судах попередньо узгоджуються на рівні кожного суду і обов'язково включають звітування безпосередньому керівнику або представнику Служби судової охорони суду, а також використання, у разі службової необхідності, будь-яких зручних підручних засобів, таких як: стаціонарний телефон, мобільний телефон або месенджер і мобільний Інтернет.

5. ВИЗНАЧЕННЯ

5.1. **Питання, що потребує негайного реагування:** безпосередня загроза життю, здоров'ю та/або фізичній недоторканності судді та/або працівника апарату суду чи будь-які обґрунтовані загрози для звичайного порядку функціонування суду).

5.2. **Суб'єкт реагування з питань безпеки:** підрозділ оперативно-раптові дії Територіальних управлінь Служби судової охорони та/або будь-який інший державний правоохоронний орган, що зобов'язаний реагувати у випадках настання надзвичайних ситуацій.

6. ПРОЦЕДУРА ТА КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

6.1. Після повідомлення про випадок порушення безпеки у судах попередньо узгодженими оперативними каналами зв'язку, суддя та/або працівник апарату суду, якщо він/вона не бере безпосередньої участі у вирішенні відповідної ситуації, невідкладно заповнює **звіт** в системі повідомлення про випадки порушення безпеки у судах.

6.2. До цього звіту обов'язково додається вся необхідна **супровідна інформація**, зображення, будь-які документи, що прямо чи опосередковано стосуються такої ситуації (випадку), тощо.

6.3. Якщо у подальшому стає відома нова актуальна інформація, її якнайшвидше обов'язково додають до такого звіту.

6.4. **Ефективність дій** осіб, уповноважених на прийняття, обробку та вжиття обґрунтованих заходів реагування на виявлені факти загроз безпеці у судах **залежатиме від таких критеріїв**, як: оперативність повідомлення ССО про необхідність вжиття заходів реагування, точність та правильність поданої інформації, тощо.

7. ДОКУМЕНТИ, НА ЯКІ ПОСИЛАТИСЯ

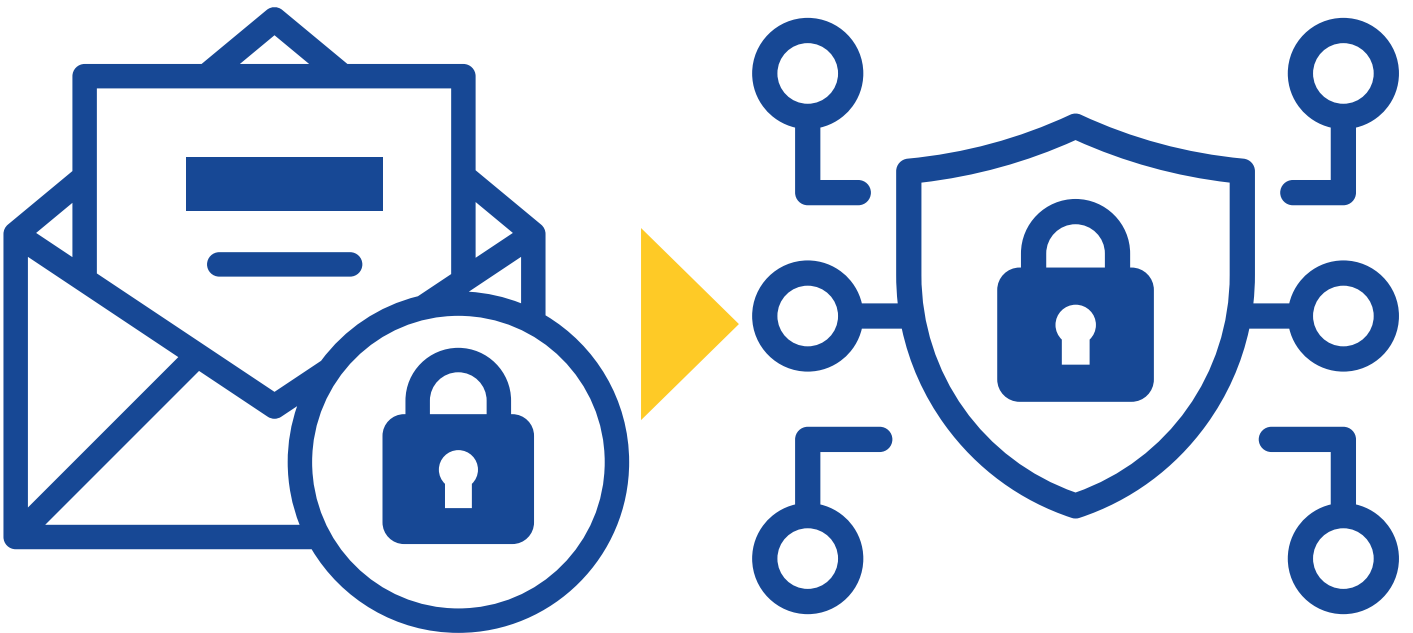
7.1. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність судів (зокрема в частині визначення осіб, відповідальних за повідомлення про будь-які випадки порушення безпеки у судах).

7.2. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність Служби судової охорони (особливо в частині повноважень щодо забезпечення безпеки в будівлі суду, а також особистої безпеки суддів та працівників апарату суду).

8. ПЕРЕГЛЯД

Цю СОП слід переглянути після того, як запрацює електронна система Служби судової охорони та буде взаємопов'язана із системою повідомлення про випадки порушення безпеки у судах.

(Інформація про погодження та/або затвердження документу, дата, підпис та ПІБ посадової особи)

Додаток 2 – ШАБЛОН ЗВІТУ

Серія, № документу, що посвідчує особу	Серія та номер документу, що посвідчує особу (генерується автоматично)
Місце роботи, посада	Випадаючий список
Відмітка про конфіденційність інформації «Конфіденційно»	Так/Ні (випадаючий список впливає на те, хто у подальшому матиме доступ до цієї інформації в системі)
Вид порушення	Випадаючий список Приклад: <ul style="list-style-type: none">• Загальна інформація про безпеку – незначні зауваження, на які уповноважені посадові особи у сфері безпеки мають звернути додаткову увагу.• Інформування про втрату предметів, що є державною власністю та перебувають у віданні судової системи.• Повідомлення про проблеми, пов'язані із системами забезпечення безпеки будівлі суду.• Звітування про подію, що може бути пов'язана з безпекою суду (як приклад, нещасний випадок, що стосується діяльності працівника суду).
Дата та час порушення	Можливість обрання у випадаючому календарі
Деталі порушення	Можливість набору тексту до 3000 символів
Додатки	Можливість завантаження фотографій та скан-копій документів

Форма

Ця форма призначена для повідомлення про порушення безпеки в суді.

Територіальне управління Служби судової охорони отримає цей звіт та на основі його детального аналізу прийматиме рішення про вжиття обґрунтованих заходів реагування (включаючи безпосереднє звернення до вас як скаржника).

Вкажіть якомога більше деталей:

- Дайте відповіді на основні питання:
хто, що, коли, де, чому, як?

- Використовуйте хронологічний виклад
деталей – це, як правило, найкращий спосіб
розповісти про ситуацію доступною мовою

- Зазначте найбільш точний час, дату, свідків, докладні описи
зовнішності, конкретні місця та напрямки руху тощо (якщо це можливо).

- Додайте фотографії та інші документи до цієї форми.

#Примітка.

Якщо Ви повідомляєте про майбутню загрозу (наприклад, про резонансну справу з потенційним ризиком порушення громадського порядку), будь-яка конкретна інформація, зокрема про те, хто братиме участь, де це

відбуватиметься, скільки «ризикованих» засідань передбачено, дані про контактних осіб, тощо – це надзвичайно важлива інформація для посадових осіб, що уповноважені забезпечувати безпеку.

#Примітка.

Якщо Ви повідомляєте про втрату обладнання, зазначте:

- 1) Останню дату і час, коли це що обладнання ще було у Вас.
- 2) Останню дату, час та місце, де ви в останнє використовували це обладнання для доступу до офіційної системи суду.
- 3) Чи були або могли бути на такому обладнанні конфіденційні матеріали?
- 4) Дату і час, коли ви вперше зрозуміли, що не змогли знайти це обладнання.
- 5) Усі заходи, які Ви вжили для пошуку цього обладнання.
- 6) Що, на Вашу думку, сталося з обладнанням?

* Якщо Ви зрештою знайшли своє обладнання, будь ласка, невідкладно повідомте про це уповноважену особу.

Примітка.

Якщо ви повідомляєте про загрозу Вашій безпеці, це потрібно також обговорити з Вашим безпосереднім керівником. Така інформація в електронній системі має позначатися як конфіденційна, а доступ до неї має бути відкритий на основі принципу «потрібно знати».